

יסורי טימרמן הצעיר

(המשך מעמוד 29)

בגרמניה לפעול כרגיל: נערכו מיכונים, התנהלו חיים אקדמיים, ספרים הוצאו לאור. התחלתי פתאום לחשוב. לעשות השוואות. בספר על הטרגדיה היוונית שקראתי לקראת בחינה, נתקלתי בעמוד האחרון, ברשימת בנייליוגרפיה, בספר שיצא בגרמניה ב-1941. חשבתי: אני יושב כאן ולומד את תורת ההכרה ובכירות נהרגים יום יום נשים וילדים. סגרו להם את המים. נתיקו להם את החשמל. לי יש ילד. התחלתי להדהות עם תושבי ביירות, עם האמהות בביירות, עם הילדים, גם עם הלוחמים. הדבר הרמאתי ביותר שחשבתי עליו זה איך אמהות בגיל של אשתי רצות ברחובות עם ילדים בזמן הפגזה. אני זוכר שתמיד הייתי שואל את עצמי — איך זה שאנשים הגרמנים הגונים לא עשו שום רברז והנה אני מוצא את עצמי

לגמרי. אני גדלתי בארגנטינה, אבל אחי אורי הוא צבר. הוא גדל בארץ. אני רואה את עצמי היום כישראלי לכל דבר. אני לא ארגנטיני. לעולם לא אשוב לשם. איני מתגעגע לשם יותר. על תהליך קליטתו בישראל הוא סיפר: היה לי קשה. החלום השלמתי בארגנטינה איננו קיים פה. חלומות, כנראה, אינם קיימים. יכולתי, כמובן, לעצום את העיניים ולא לראות את המציאות, כמו שעושים הרבה אנשים. אבל איני יכול לעצום את העיניים. עכרתי את הפאשיזם בארגנטינה ולא עצמתי את העיניים. אני רגיל לא לעשות את זה. התגייסתי לצה"ל ועשיתי טירונות. בטיונות שלחו אותנו לעשות מחסום בגדה. עצה שם מכותית ערכית ואיש מישמר הגבול שהיה איתנו הכניס סטירה לנהג. לא יכולתי לעצום את העיניים. באחד המסעות בטיונות נכנסנו למסע שופים של פלסטינים באיזור גוש עציון. חפציה התלכטו אם לקטוף. אחד, רתי, אמר שהיה התורה מותר לקחת בשביל הדרך. אחרי שהוא אמר את זה כולם לקחו ואלו. אסור לעצום את העיניים.

וחצוי יממות כדי לעבור את 15 הקי"מ הבאים (בקר-אוויר). המרחק שבין נהר דמוור וביירות. בעוד שמררם לנהר דמוור לא נתקל צה"ל בהתנגדות מאורגנת, אלא בכיסים פזורים, תרי שמצפון לנהר היתה התנגדות נוקשה ומאורגנת. חלק מן ההבדל ניתן לייחס למחדלים של צה"ל, וכן לעובדה שכוחות היריב מדרום לרמור נתפסו באפתעה והיו כוחות של אשף, בעוד שמצפון לו לחם בעיקר הצבא הסורי, שהיו לו כמה ימים להתכונן. אולם הסיבה העיקרית, שביגללה ארבה בהתקדמות אף ביירות שבוע תמים (המלחמה ששאל הימים נבבש סיני בארבעה ימים, הגדה בשלושה ימים והרמה ביומיים!) היתה שילוב של לחימה אמיצה ועיקשת מצד אשף והסורים עם תנאי השמך הקשים, שהצריחו לחימה את ההגעה לביירות, למרות העליונות הבמזתית והאווירית המוחלטת של צה"ל.

רותקה בזמן זה למשימות של "טיהור", ורק מיעוט תקף לכיוון ביירות. אילו היה יכול הכוח לעבור דרך דמוור ביום ד', בעוד טיהורה נמשך, יש להניח שהיה משתלט על מרבית נקודות המפתח שכיבושן עלה אחר כך במחיר רב. לפחות הטיבת חי"ר אחת, חטיבת גולני, היתה יכולה לעשות זאת (הכוחות האחרים, שהיו מדרום לצירון, לא היו יכולים לעבור ביגלל הפסקה, ושליחת כוחות שריון ללא חי"ר היתה בחזקת טעות בהתחשב בנתוני השטח). אולם רק ביום ה', 10 ביוני, הנוע כוח מן החטיבה לרוחא, וכוח אחר הנוע רק ביום ו', 11 ביוני. החזקתה של גולני באיזור צירון במשך יומיים עד שלושה, כשהחלקה עוסקת במשימות "טיהור" ואף שימור, היתה בבחינת ביזבז כוח מעולה, שיכול היה לשמש במשימות התקפה וניצול הצלחה. מעניין להשוות את המערכה עד נהר דמוור למערכה בין נהר דמוור לביירות. בעוד שלצה"ל נדרשה יממה וחצוי להגיע מן הגבול עד לנהר דמוור, מרחק של כ-65 ק"מ בקר-אוויר, נדרשו לו חמש

מילחמה פוליטית תוצרת כחול-לבן

כשהגיעו דני ואחיו לישראל, הם שלחו מיכתבי עידוד לאביהם שישב בכלא הצבאי בארגנטינה. כדי לעודדו, שלחו לו תמונות שבהן צילמו זה את זה במפוזות ציוניות מובהקות: ליד טנק של צה"ל, ליד הכותל ועל הרשא בקיבוץ. השליטנות הצבאיים החרימו את העיתון ואת בית-הדפוס שהיו בבעלות המישפחה. הם הדפיסו שם עיתוני תעמולה, ואחר-כך מכרו את הרכוש לאיש-עסקים המקורב לחונטה. מהמאסר, והמישפחה התאחדה.

מילחמת הלבנון תפסה את דני טימרמן בקטע הכי מותח של פרשת איי המלווינאס: דני היה צמוד לרדיו מהרגע שהתחילה הפרשה. הוא לא חתם אף מהדורת חדשות בקול ישראל, כבי-בי-סי, ואף בטלוויזיה הירדנית. הוא תמך כמובן כדרישה הארגנטינית להשיב את האיים לבעליהם האמיתיים, אבל שנא את הרעיון של מילחמה פוליטית, מילחמה שבאה לנסות ולהשכיח מהתושבים את הבעיות הכלכליות, ואת עצם העובדה שכהנהגת ארצם נמצאים פושעים פאשיסטים. דני אמר שאלה היו גם הסיבות שהגיעו את מרגרט תאצ'ר לשלוח את הצי שלה אל האיים הרוחיים.

כרגע המותח ביותר, אחרי שמר יום כיומו הגיעו ריווחים על הצי הבריטי המתקדם לעבר איי המלווינאס, כאשר הקרב עמד להתחיל — קיבל דני טימרמן צו 8 וגויס למילחמה פוליטית מתוצרת כחול-לבן: מילחמת-הלבנון.

דני הוא ראש חוליית גיוס. כשקיבל את הצו רץ כמו משוגע, אסף את האנשים וטס לנקודת המיפגש. תגובה ישראלית אינסטינקטיבית. יחידת ההגנה הקרבית שדני משתייך אליה נשלחה לרמת-הגולן, רק אחרי שבוע העובדה ללבנון, והועסקה בפניו רימוני המיצר שלא התפוצצו. הם הוצבו באיזור אגם קרעון. על תחושותיו באותה תקופה, על האירועים שהובילו למאסרו, ועל כלא 6 סיפר דני להעולם הזה.

סיפור דני טימרמן: האמנתו עד הסוף לכל מה שסיפרו לנו שם. מעבר לכל המתח — היתה בי סקרנות לראות מה זה מילחמה. כשהגענו לאגם קרעון, הטילו עלינו משימה לפנות את רימוני המיצר שלא התפוצצו. רצו לסלול שם דרך, והיינו צריכים לפנות את הרימונים רק מהתיב המיצר ולא מהשרות החקלאיים שמסביב. שם ראיתי את הפחד בעיניים של האוכלוסיה האזרחית. ראיתי גרוד שלם נכנס למסע ויתים. הארמה שם היתה מתוחחת והגדרו נכנס עם הנגמשים. אני הייתי כמה שנים בקיבוץ ואני יודע מה זה עללות עם רכבים על שדה מתחת.

היה שם מילואימניק אחד, שהציב מחסום על הכביש וסחט דמי מעבר מהמכוניות של האזרחים הלבנונים. התלוננתי עליו לפני הקצין שלנו. זה היה קצין צעיר מאוד, והוא לא העיר למילואימניק כי זה היה מבוגר ממנו ולא היה לו נעים.

"אמהות בגיל של אשתי"

כשהשתחררתי חזרתי ללמודים. למדתי פילוסופיה ולימודים כלליים. כשהתחילו את ההפצצות על ביירות התכוננתי לכתיבות. לא הייתי פעיל בשום אירגון פוליטי או תנועת-מחאה.

אבא תמיד סיפר לי שבתקופה שהנאצים השמידו את היהודים, המשיכו האוניברסיטות

העליה לביירות
1. ביום ד' ה-9 ביוני נכנס כוח הצנחנים לדמוור. 2. ביום ה' מתחיל כוח הצנחנים לנוע בציר האוּגָן את ביירות. 3. כיבוש קבר שמעון בקרב קשה במהלך יום ו'. 4. כיבוש עינב. 5. תבירה לכוחות הלבנוניים בכפר סימא. 6. כוח של גולני נכנס לדוחא. 7. כפר סיל נכבש לאחר קרב קשה ביום ו'. 8. העיירה חלדה נכבשת ביום א' ה-13 ביוני. 9. חטיבת גבע נשלחת ביום ד' לבית א-דין.

דני טימרמן בחוסה לראות מה זאת מלחמה

באותה הסיטואציה, לומד על טרגדיה יוונית כשכמה מאות קילומטרים ממני נהרגים אנשים. היכה לי ממש קשה לישון כלילה.

קראו לי שוב למילואים. שלושה ימים לפני הגיוס קרה הטבח כמחנות-הפליטים בביירות. אני בטוח שהצבא שלנו הכין את זה. אני מכיר את הצבא ויודע שלא יכול להיות שלושה ימים לא ידעו מה קורה. אני בטוח שהכל היה מאורגן. אני חושב שלצברה ולשאתילא תהיה השפעה גדולה על ההיסטוריה של העם שלנו. הסמל של המילחמה בלבנון זה הטבח שאירגנו שם. זה כמו שהנאצים היו סוגרים שכונה יהודית ומכניסים פנימה את האוקראינים. ברור לי שטעינו כאשר חשבנו שהיהודים הם עם מוסרי. זה הוכיח שאיננו שונים מעמים אחרים. כשהתגייסתי הגעתי לימ"ה, ושם כמעט שלא דיברו על הטבח. הכל היה כרגיל. נשלחנו לצור לביצוע משימות שיטור: מחסומים, סיוורים. הייתי שם עשרה ימים. הרגשתי כאילו משהו נשבר בי. אולי מפני שראיתי דברים כאלה בארגנטינה. היו לי המון ויכוחים סוערים עם החברה מהיחידה שלי. הם חב"ה נחמדים. תמיד האבתי לבוא איתם למילואים. האבתי לקבל את הצו. הפעם היתה לי הרגשה של גועל נפש. נסעתי לחיפה והודעתי לקצין-הקישור שאני מסרב להמשיך את השרות בלבנון. הוא ריווח למג"ד. המג"ד החליט לשלוח אותי לכלא, ובניתיים העביר אותי לעבודות מיטבח בכסיס.

בימים שעבדתי במיטבח למדתי רבר מעניין: יודע שהעם הזה מחולק לספרדים ולאשכנזים. כולנו יודעים שרוב האשכנזים הם מערכניקים ורוב הספרדים הם ליכודניקים. האשכנזים בכסיס נזהרו לא לדבר איתי כדי שלא להודות, ודווקא הספרדים, הבנייניים, היו ידידותיים. הם מאוד מעריכים אנשים שמוכנים לעשות מועשים אמיצים. משהו מעין סולידריות של מרכאים. הטכחים הכינו סנדרויצים למג"ד ונתנו לי להביא לו אותם. כדי שיהושב שאני עשיתי את זה בשבילו.

ההתרחקות של האשכנזים מבטאת את הרוח המפאי-ניקית. הם פחדו שיהיו אותם כשמאלנים ולא פאטריסטיים. הגהים, הטכחים, הם כולם יודעים מה זה כלא ורק הם עזרו לי. אבא, אבא שלי סיפר לי שבכלא בארגנטינה האנשים הכי טובים הם הטכחים.

היו לי פחדים מהכלא. כל מיני פנטאסיות מהסיפורים על הכלא בארגנטינה. נשפתי (המשך בעמוד 40)